

Ekonomi och val av utbildning

Finlands gymnasieförbund har räknat ut att tre år i gymnasiet kostar kring 2500 euro. Kostnaderna är jämförbara även på Åland. Bland politiker finns en viss oro för att kostnaderna kan påverka valet av studier. Oron kan ses i budgetskrivningen för landskapet Åland 2018 där följande kan läsas:

Inom avgiftspolitiken strävar landskapsregeringen efter att skydda ekonomiskt utsatta grupper, t.ex. genom inkomstdifferentiering av medieavgiften. Under år 2018 klargör Ålands gymnasium vilka åtgärder som behövs för att tillgodose att studerande inte på grund av ekonomiska skäl förhindras att erhålla en utbildning (s. 26).

Den 4 januari tog undertecknad kontakt med social- och hälsovårdsminister Wille Valve för att diskutera skrivelsen och vilka insatser man spekulerat kring. Ett konkret önskemål var att finansiera inköp av dator eller att skolan kunde ombesörja tillgång till en lånedator för behovande. Information har gått ut till vårdnadshavare tillsammans med antagningsbeskedet.

Läsåret 2018-2019 försöker vi lösa frågan med att vårdnadshavare, som lever under knappa ekonomiska förhållanden, kontaktar rektor för ett samtal. Samtalet ger förhoppningsvis tillräcklig grund för att bevilja lån av dator under ett läsår.

Till läsåret 2019-2020 är det skäl att ha ett mer formaliserat regelverk när en studerande ska komma i åtnjutande av lånedator. Kontakt med social- och hälsovårdsminister Wille Valve och socialinspektör Maj-Len Österlund, biträdande myndighetschef Yvonne Asplund vid AMS och Mariehamns stads socialdirektör Susanne Lehtinen har tagits men ingen har någon ändamålsenlig modell de kan erbjuda som kunde tillämpas. Ingen av de ovan nämnda instanserna har enligt utsago laglig grund eller rätt att ge underlag till Ålands lyceum som skulle underlätta ett avgörande och ligga till grund för ett beslut gällande vem som kommer i åtnjutande av en lånedator.

Frågan är komplicerad. Om en familj/ensamstående vårdnadshavare har barnbidrag, bostadsbidrag mm. är man knappast utkomststödstagare, något de flesta vårdnadshavare undviker in i det längsta. Möjligen skulle ett fåtal utkomststödstagare via kommunerna nås men de som lever ett ytterst ekonomiskt knappt liv skulle inte nås.

Att i egenskap av rektor ha en dialog med 15 kommuners socialkansli + Mariehamn, att kommunerna skulle nå konsensus i frågan, hitta rutiner etc. låter sig icke göras. Ett förebyggande utkomststöd skulle antagligen vara en framkomlig väg och modell. Men vem ska handha ärendet? Är det grundskolornas uppgift att med den kunskap de har om sina elever ge rekommendationer till oss på lyceet? Grundskolorna har kontakt med elevernas respektive kommuns barnomsorg och socialvård. Om detta skulle vara en framkomlig väg, vem ålägger grundskolorna denna uppgift? Samtycke krävs givetvis av vårdnadshavare. Här kunde Sandra Rasmussens publikation "Du kan välja samarbete. Om tystnadsplikt och samtycke" komma väl till pass.

Beslut om ett eventuellt förebyggande utkomststöd måste ges innan försöksansökan till gymnasierna sker. Försöksansökan brukar ske i januari och är riktgivande för oss beträffande dimensioneringen av studieplatser. Kommer beslutet rörande lånedator i tid vet den sökande samt sökandes vårdnadshavare att de ekonomiska aspekterna inte behöver bli en fråga att ta i beaktande vid val av studier vid Ålands lyceum.

Den politiska viljan att inte någon studerande på grund av ekonomiska skäl förhindras att välja en utbildning får ett helhjärtat stöd men tillvägagångssättet hur man kommer i åtnjutande av ekonomiskt stöd måste formaliseras. Skolan skall inte vara den instans som igen blir både dömande och verkställande.